

Justícia i llengües minoritzades en l'ordre postmonolingüe, de Esther Monzó Nebot i Joan Jiménez Salcedo (eds.). Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, 2017.

Ressenyat per Marta Renau Michavila, Grup TRAP (Traducció i Postmonolingüisme), Universitat Jaume I

Reseña recibida el / Review received: 03-07-2017

Reseña aceptada el / Review accepted: 13-05-2017

La societat actual no pot veure's com una successió d'espais monolingües que vertebrin les societats i donen sentit a les fronteres sinó com una conjuminació de tensions entre grups lingüístics amb contactes complexos que desafien els límits i configuren identitats postmonolingües. Amb aquesta premissa, el volum *Les llengües minoritzades en l'ordre postmonolingüe* recull contribucions que, davant els canvis introduïts pels nous fluxos migratoris i la davallada de l'estat-nació com a ideal polític, opten per la "diversalitat" (Bernabé et al., 1989: 41), és a dir, l'harmonització conscient de les diversitats preservades. Des de disciplines i experiències territorials variades, les autores i els autors del volum comparteixen la voluntat de qüestionar l'esperit monolingüe que ens ancora a ordres tradicionals i no ens deixa observar el sorgiment dels nous valors, costums i jerarquies (Clifford, 1988: 15).

Els editors del volum plantegen en la introducció la importància que la llengua ha tingut i continua tenint (Monzó Nebot, 2017) per definir l'autoritat i exercir el poder. En revisar el plantejament d'inici del volum, Monzó i Jiménez estableixen un lligam primordial entre les formes individuals de percepció, interpretació i acció i les identitats socials i, des de la teoria de la identitat social (Tajfel, 1982), defineixen una base motivacional per a la minorització, que ja no s'observa com a situació sinó com a resultat d'interaccions simbòliques que deriven del llenguatge simbòlic propi d'una cultura i conflueixen en l'imaginari col·lectiu. Amb aquest plantejament, Hebenstreit es planteja, des de la perspectiva de la teoria dels valors, si la mediació que traductors i intèrprets executen entre les diverses identitats d'aquest espai postmonolingüe hauria d'intensificar l'èmfasi en l'ideal de justícia com a valor professional, especialment en les situacions més extremes, com poden ser

els processos de sol·licitud d'asil. Des de la sociologia de les professions, Ohranovic esbossa un plantejament similar on el centre de l'actuació i de les possibilitats de progrés de la traducció i la interpretació és l'ideal de servei a qui necessita mediació per poder fer-se comprendre i per poder atribuir sentit al que l'envolta. En aquest intent de fer sentit, Rodríguez Muñoz reclama una actuació més decidida d'interprets i traductors per esbrinar les necessitats dels clients i incorporar competències psicosocials en la formació dels futurs professionals i Leal Lobato arriba a reclamar un canvi d'orientació en la formació i la pràctica de la interpretació de conferències per poder acarar els reptes de la multiculturalitat en fòrums internacionals on els drets indígenes i les formes de concepció no occidentals prenen el paper que els pertoca com a membres de ple dret de la família humana, tal com afirma la carta fundacional de l'organització de Nacions Unides. També Sijilmassi planteja el paper de la traducció i la interpretació en l'exercici dels drets humans i les obligacions internacionals dels estats i investiga com afecta la disponibilitat de mediació lingüística i cultural en la integració i el desenvolupament de les persones migrants.

En aquest sentit, cal recordar que els ponts que basteix la traducció i la interpretació no són unidireccionals i que no tan sols són els migrants els que es beneficien de la mediació, sinó

que les societats d'acollida amplien, a través del contacte amb la diferència, el seu cosmopolitanisme i la seua capacitat per acarar un món d'una diversitat creixent. En aquest sentit, la contribució de Molines Galarza es planteja, des de la desconstrucció, per què la traducció editorial tendeix a eliminar el postmonolingüisme dels originals literaris escrits en alemany reduint les veus dialectals a llengües estàndard, i qüestiona l'acceptació d'aquest fet com a norma de traducció (Toury, 1978) apel·lant a l'ètica professional per construir un món plural. Li observa aquesta mateixa pluralitat en un territori ben diferent, la Xina, i en el context de la interpretació i traducció judicials per observar de forma crítica com les polítiques de traducció d'un estat deixen fora de la representació institucional les minories ètniques. Aquesta mateixa conclusió és la que observa Moreno Pérez en l'anàlisi de la informació que l'administració posa a disposició dels ciutadans hispanoparlants als Estats Units d'Amèrica del Nord. Després d'examinar els criteris de traducció de la versió en espanyol dels webs institucionals federals, l'autora observa un biaix innegable que perpetua la minorització i la marginalització d'un grup i la perpetuació d'una relació d'autoritat definida pels coneixements lingüístics on l'espanyol esdevé sinònim d'*altre* i el fa estranger a casa.

Continuant amb la situació sociolingüística de l'espanyol als EUA, Gasca Jiménez planteja un estudi sobre el significat de la traducció i la interpretació per a joves bilingües i sobre com la pràctica d'aquesta activitat de forma *natural* (Harris, 1977) influeix en la competència traductora dels joves. Des dels resultats, importants per a la formació però també per a la identitat, es reclama una revalorització de la traducció i la interpretació. També en l'àmbit de l'educació, Frasquet Porta observa la regulació educativa imposada per França a l'illa de la Reunió i com la política lingüística s'ha conduït per destruir el crioll com a eix vertebrador d'una societat.

La intervenció institucional s'observa des d'una perspectiva diferent en la contribució de Sanz, on es comenta detalladament el marc jurídic de l'audiodescripció a Europa i a l'Estat espanyol i es denuncia la inactivitat i la deixadesa normativa i executiva. En aquest article, la desminorització es planteja com un dret en una societat que depèn de les relacions internacionals i que ha de salvaguardar els drets humans, també els socials i econòmics. En la mateixa línia de pensament, Segura Sabater comenta com la Universitat ha d'actuar en representació de les minories i l'atenció als drets lingüístics a través dels conceptes de seguretat lingüística i subsidiarietat lingüística (Riera Gil, 2017). L'actuació institu-

cional es veu també amb ulls crítics en la contribució de Pérez Senra, que tracta la interpretació de tribunals centrant-se en la llengua de signes i en la falta de definició del rol que la intèrpret hi té. Aquest article insisteix en la importància del desequilibri de poders entre un sistema judicial que s'expressa amb una llengua verbal i que qüestiona simbòlicament les necessitats de les comunitats sorda i sordcega.

Domènech i Gelpí, sense menys-tenir els esforços de representació de la comunitat catalanoparlant i de creació de recursos per a una llengua minoritzada, com els que presenten Casademont i Carod en aquest volum, observen també un biaix en la creació de materials per a la traducció cap al català que obvia el paper de traductors i intèrprets en la normalització i la difusió de la llengua. Sobre aquest argument, les autores revisen els recursos existents i ofereixen una tipologia que detecta els buits que serien necessaris per incrementar l'eficiència de la traducció i la interpretació cap al català en el camp del dret.

La qüestió de la representació es reprèn en la contribució de De Higes Andino, que estudia com es processa el multilingüisme en la ficcionalització cinematogràfica dels processos de migració i diàspora en el moment de la creació però també en el moment de la subtítolació o el doblatge de les pel·lícules, on intervenen altres agents

amb visions diferents de com s'ha de representar la diversitat lingüística o quines possibilitats poden acceptar els diferents públics. La representació serveix també Zörweg per estudiar com els conflictes interprofessionals causats entorn de la interpretació de tribunals es transmeten a la societat a través de la premsa. L'estudi de l'autora mostra com el recurs a intèrprets no professionals per part del sistema judicial crea conflictes que la premsa transmet a la societat silenciament les polítiques de contractació i transmeten, en canvi, una visió essencialista on la traducció i la interpretació esdevé sinònim de desordre i cosificació de les inadequacions d'un sistema que no té prevista la diversitat lingüística. També Zambrano tracta la intervenció d'intèrprets no professionals en els tribunals comentant un cas històric als EUA on el Tribunal Suprem va acceptar la revisió d'una causa d'un tribunal inferior no ja per la falta d'intèrpret sinó per la falta de

qualitat en la interpretació per part d'una intèrpret no professional.

Distingint els intèrprets *no professionals* dels intèrprets *naturals* (Harris, 1977), la formació dels quals no procedeix d'una instrucció reglada, Hassan es planteja si els intèrprets naturals amb determinades experiències vitals (un bilingüisme circumstancial que els permet el contacte directe amb la societat on es parla una llengua) poden exercir la interpretació amb estratègies d'eficiència comparable a les que utilitzen els professionals. En concret, l'article se centra en els mecanismes de gestió de l'estrès durant la interpretació en hospitals.

En conjunt, el volum presenta una perspectiva original on la traducció i la interpretació s'ofereixen com a eines de connexió entre les comunitats "majoritzades" i la societat postmonolingüe que defensa la intercomprensió com a procés indispensable en la creació del proper ordre mundial.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

BERNABÉ, J.; P. CHAMOISEAU; R. CONFIAIT (1989): *Éloge de la créolité*, París, Gallimard.

CLIFFORD, J. (1988): *The Predicament of Culture: Twentieth-Century Ethnography, Literature and Art*, Cambridge, Harvard University Press.

HARRIS, B. (1977): «The Importance of Natural Translation», *Working Papers on Bilingualism*, 12: 96-114.

MONZÓ NEBOT, E. (2017): «Polítiques de traducció i interpretació contra la glotofòbia», *Blog de la Revista de Llengua i Dret* de 2 de

març. En línia: <<https://eapc-rld.blog.gencat.cat/2017/03/02/politiques-de-traduccio-i-interpretacio-contra-la-gltofobia-esthermonzo/>>.

RIERA GIL, E. (2017): *Why Languages Matter to People. Communication, identity and justice in Western democracies. The case of mixed societies*, Barcelona, Generalitat de Catalunya.

TAJFEL, H. (ed.) (1982): *Social Identity and Intergroup Relations*, Cambridge, Cambridge University Press.

TOURY, G. (1978): «The nature and role of norms in literary translation», en **HOLMES, J. S.; J. LAMBERT; R. van den BROECK** (eds.) (1978): *Literature and Translation. New Perspectives in Literary Translation*, Leuven, Acco. 83-100.

Uncertain Futures: Communication and Culture in Childhood Cancer Treatment, de Ignasi Clemente. Chichester: Wiley-Blackwell, 2015. pp. 248. ISBN: 978-1-118-90971-3
Reseñado por Adéla Kořátková, Universitat Jaume I

Reseña recibida el / *Review received*: 17-09-2017
Reseña aceptada el / *Review accepted*: 25-09-2017

En un mundo complejo como el nuestro, los problemas no suelen tener una única solución. No solo eso, sino que un problema no es, a fin de cuentas, más que una construcción mental y discursiva que plantea los términos de las reacciones posibles frente a una situación conflictiva. Los cánceres –así, en plural, se exorciza mejor esa categoría simplificadora– generan sin duda conflictos personales y sociales, y de una manera más cruda cuando los que experimentan la dolencia

son jóvenes o niños. Articular esa problemática consiste en delimitar el universo de lo posible y las vías de solución. Es decir: planear las condiciones de abordaje de las situaciones conflictivas, que en este caso combinan lo biomédico con lo comunicativo sin excluir, está claro, lo emocional. El libro que ahora reseñamos aborda con valentía estas cuestiones, por lo que se refiere a la faceta comunicativa, desde una posición comprometida éticamente que combina los intereses